

# KOMPOSTOINTIOPAS



# SISÄLLYSLUETTELO

**MONTA HYVÄÄ SYYTÄ KOMPOSTOIDA**

**KOMPOSTORIN VALINTA**

**KOMPOSTOINNIN ALOITTAMINEN JA KOMPOSTORIN HOITO**

**KUIVAKÄYMÄLÄJÄTTEEN KOMPOSTOINTI**

**KOMPOSTIMULLAN KÄYTTÖ**

**VINKKEJÄ KOMPOSTORIN TALVIHOITOON**

**MIKSI KOMPOSTOINTI EI TOIMI?**

3

4

8

12

12

14

15



# MONTA HYVÄÄ SYYTÄ KOMPOSTOIDA

Jokaisessa kotitaloudessa syntyy biojätettä, kuten elintarvikejätettä. Kotitalousjätteestä noin kolmannes on bio- ja puutarhajätettä. Kompostoinnissa luonnon pieneliöt hajottavat biojätteen ravinteet kasveille käyttökelpoiseen muotoon. Näin ravinteet palautuvat takaisin luonnon kiertokulkuun. Kompostoimalla saat ravinteikasta multaa maanparannusaineeksi ja teet samalla erinomaisen ympäristöteon.

Kompostoimalla omatoimisesti voit pidentää sekajäteastian tyhjennysväliä jopa 16 viikkoon.

Kompostointi säästää ympäristön lisäksi rahaa: kun kompostoit omatoimisesti ja hyödynnät mullan puutarhassasi, voit pidentää sekajäteastian tyhjennysväliä jopa 16 viikkoon. Kompostointi on myös edullinen tapa huolehtia biojätteen erilliskeräyksestä tyhjennettävän biojäteastian sijaan.

Kompostoimalla vähennät myös hajuhaittoja, joita sekajäteastiaan laitettu biojäte aiheuttaa. Kompostoimalla biojätteet omassa pihapiirissä myös liikenteen päästöt vähenevät, kun biojätettä ei tarvitse kuljettaa kauas.

Kompostori voi olla oma tai useamman kiinteistön yhteinen. Pienikiinteistöjen yhteisessä kompostorissa sekä rivi- ja kerrostaloissa kompostointi onnistuu, kunhan vastuu kompostorin hoidosta on selkeästi sovittu.



# KOMPOSTORIN VALINTA

Kun valitset kompostoria, tärkeää on sen käyttötarkoitus:

- Hankitaanko kompostori ympärivuotiseen käyttöön vai kesäkäyttöön?
- Kompostoidaanko biojätettä, puutarhajätettä vai molempia?
- Kuinka monen henkilön biojätteet kompostoidaan?
- Riittääkö yksi kompostori vai tarvitaanko useampia?

Voit rakentaa kompostorin itse tai ostaa valmiin omien käyttötarpeiden mukaan. Puutarhajätteen kompostointiin riittää avonainen kompostori, kehikko tai auma. Ruokajätettä kompostoitaessa, tulee kompostorin olla jyrsijöiltä ja muilta haittaeläimiltä suojattu sekä ilmastoitu.

Kompostorissa tulee olla umpinainen rakenne, eli kiinteä pohja, seinät ja kansi. Lisäksi kompostorissa on oltava ilmanvaihtoventtiili, jotta komposti ei mätäne. Avoin pohja ja verkko eivät ole jätehuoltomääräysten mukaan riittävä jyrsijäsuojauksen kannalta.

Lämpöeristys ei ole määräysten mukaan pakollinen, mutta lämpöeristettä suositellaan, jotta kompostorin saa toimimaan myös talvella. Kompostorin tilavuuden tulee olla riittävä biojätteen kompostointiin myös viileään vuodenaikaan. Jos kompostorin lämpötila laskee alas tai kom-

## Vinkit kompostorin sijainnin valintaan

- Pidä huolta, että kaivon tai vesialueeseen on riittävästi etäisyyttä.
- Jos olet sijoittamassa kompostoria lähelle tontin rajaa, keskustele asiasta etukäteen naapurisi kanssa.
- Valitse kompostorille paikka, joka on lämmin ja suojassa tuulelta, muttei kuitenkaan liian paahteinen. Sijoita kompostori riittävän etäälle tuuletusikkunoista ja ilmastointikanavista.
- Varaa kompostorin ympärille riittävästi tilaa kompostorin hoitamista ja seosaineen säilyttämistä varten.
- Varmista, että biojätteen vieminen kompostoriin on helppoa myös talvella.
- Pidä huolta, että sinulla on mahdollisuus jälkikompostointiin ja mullan hyödyntämiseen.



postimassa jäätyy, kompostoituminen hidastuu tai jopa pysähtyy. Tällöin massa ei painu kasaan, jolloin riskinä on, että kompostori täyttyy, eikä tilavuus riitä.

Tarvittava kompostorin tilavuus riippuu biojätteen tuottajien määrästä ja kompostorin käyttöaktiivisuudesta. Keskimäärin biojätettä syntyy viikossa 1,5–4,5 litraa henkeä kohti. Maatuminen kestää vähintään 6–12 viikkoa. Nelihenkisen perheen biojätteille tarvitaan 150–400 litran kompostori.

Jos biojätteiden lisäksi kompostoidaan puutarhajätteet tai käymäläjätteet, kannattaa kompostorin koko kasvattaa 400–600 litraan tai hankkia useampia kompostoreita.

Kompostoituminen hidastuu talvella. Jos kompostori ei ole lämpöeristetty, komposti jäätyy talvella helposti eikä kompostimassa painu kasaan. Tämä on hyvä huomioida kompostorin tilavuudessa.

## Kompostoinnista ilmoittaminen

Jätelaki edellyttää, että asuinkiinteistöllä syntyvän keittiöbiojätteen kompostoinnista on ilmoitettava jätehuoltoviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia asuinkiinteistöjä, joilla kompostoidaan keittiössä syntyvää biojätettä. Pelkän puutarhajätteen kompostoinnista ei tarvitse ilmoittaa.

Kompostointi-ilmoituksilla kerätyt tiedot merkitään jätteenkuljetus- ja kompostointirekisteriin. Kompostointirekisterin myötä kompostojien ahkera työ biojätteen lajittelijoina saadaan otettua huomioon valtakunnallisen biojätteen kierrätysasteen laskennassa. Kompostoinnista ilmoittaminen onnistuu helposti LSJH:n sähköisen asiointipalvelun kautta osoitteessa [www.lsjh.fi](http://www.lsjh.fi).

Jos sähköisen palvelun käyttäminen ei ole mahdollista, voi ilmoituksen tehdä myös tulostettavalla lomakkeella, joka toimitetaan jätehuoltoviranomaiselle postitse. Lisää tietoa kompostointia koskevasta ilmoittamisesta sekä tulostettava lomake löytyvät jätehuoltolautakunnan sivuilta [www.turku.fi/kompostointi](http://www.turku.fi/kompostointi).



## Puutarhajätteen kompostointi

Puutarhajätettä voi kompostoida erikseen kasassa, aumassa, kehikossa tai kompostorissa. Puutarhajätettä voi mainiosti kompostoida myös biojätekompostorissa. Usein ruohonleikkuu- ja haravointijätettä syntyy kuitenkin niin paljon, että biojätekompostori täyttyy puutarhajätteistä turhan nopeasti.

Puutarhajätteessä on usein niukasti typpiravinnetta, joten kompostori tarvitsee toimiakseen lisäravinteita. Jälkikompostoimista vaativa biojäte on sopivaa typpiravinnetta puutarhajätteen joukkoon. Voit myös tarvittaessa laittaa lisäravinteeksi esimerkiksi nokkosvettä, kanankakkara-keita tai maatunutta kuivakäymäläjätettä.

Rikkakasvien siemenet ja taudinaiheuttajat tuhoutuvat eri lämpötiloissa (yli +55 °C). Puutarhajätekompostorit eivät yleensä lämpene niin paljon, että siemenet ja taudinaiheuttajat tuhoutuisivat. Jos taudinaiheuttajista ja rikkakasvien siemenistä halutaan päästä eroon, on kompostorin oltava lämpöeristetty.

Jos puutarhajätettä syntyy enemmän kuin pystyt kotona kompostoimaan, vie ylimääräinen puutarhajäte maksutta LSJH:n lajitteluasemille.

## Biojätteen kompostointi

Biojätteen eli ruokajätteen kompostointiin tarkoitettussa kompostorissa tulee olla seinät, kansi ja pohja, jotka estävät rottien ja muiden haittaeläinten pääsyn kompostoriin. Jos kompostoria käytetään ympäri vuoden, suositellaan käytettäväksi lämpökompostoria. Käyttämällä lämpökompostoria ja hoitamalla kompostoria aktiivisesti, saat kompostorin toimimaan myös talvella.

Biojätteen lisäksi kompostoriin on varattava tilaa seosaineelle. Biojätteen tilavuus pienenee kompostoitua puoleen alkuperäisestä, seosaineen eli kuivikkeen tilavuus vähemmän.

Bokashilla fermentoidut, eli käymisprosessoidut biojätteet tulee jälkikäsitellä kiinteistöllä kompostoimalla ennen mullan hyödyntämistä.



### Kompostoriin saa laittaa

- ruoantähteet, pilaantuneet ja homeiset elintarvikkeet
- kasvien sekä hedelmien kuoret ja tähteet
- munankuoret
- kalojen perkuujätteet, pienet luut
- kahvin- ja teenporot suodatinpusseineen
- pieni määrä talouspaperia ja lautasliinoja
- puutarhajätteet ja kasvien osat
- lemmikkieläinten jätökset
- käymäläjätettä (edellyttäen, ettei käymäläjätteen kompostoinnista aiheudu haittaa viihtyvyydelle, terveydelle tai ympäristölle.)

### Kompostoriin ei saa laittaa

- purukumi, tupakantumpit
- imurin pölypussit
- tuhka, kalkki
- muovipussit, maitotölkit yms.
- kumi, nahka, tekstiilit

# KOMPOSTOINNIN ALOITTAMINEN JA KOMPOSTORIN HOITO

Kompostorin perushoitoa varten tarvitaan seosainetta (kuivike, karri, hake) ja sen levittämiseen kauha. Seosaine kannattaa säilyttää kannellisessa astiassa kompostorin lähellä. Sekoitussauvaa tarvitaan parantamaan kompostimassan ilmavuutta ja eliöiden hapensaantia. Lämpömittarilla voidaan seurata toiminnan tehokkuutta, mutta se ei ole välttämätön. Tyhjennystä varten tarvitaan lapio ja jälkikompostointia varten lehtikompostori, kehikko tai auma.

Aloita kompostointi levittämällä kompostorin pohjalle reilu kerros karkeaa seosainetta, mikä toimii salaojana. Levitä tämän jälkeen biojätettä koko säiliön alueelle ja peitä ohuella kerroksella seosainetta. Kompostoitumista edistää suurikokoisten elintarvikkeiden pilkkominen paloiksi. Seosainetta laitetaan biojätteen kosteudesta riippuen 20–50 % jätteen määrästä. Erityisesti liha- ja kalajätteet pitäisi aina peittää reilusti seosaineella tai kaivaa massan sisään. Näin välttyään hajuilta ja karpäsil-  
tä.

Kompostoriin laitettavaa biojätettä ei kannata pakata!  
Näin kompostori ei turhaan täyty esim. paperipusseista,  
jotka voivat haitata kompostin sekoittamista.



Edullista seosainetta ovat esimerkiksi lehti- ja neulaskarri, risuhake, vanha kompostimassa, kutterinlastut, turve, puunkuorijäte ja kuivat, silputut oljet ja ruo'ot. Vaihtoehtoisesti voit käyttää kaupallista valmistetta. Käyttökelpoisinta on useiden aineiden seos. Tuoreet kasvijätteet ovat rinnastettavissa biojätteeseen, joten ne eivät käy seosaineeksi.

Kompostori tarvitsee toimiakseen happea, kosteutta ja ravinteita sopivassa suhteessa. Kun kompostori toimii hyvin, lahottajaeliöiden elintoiminnosta muodostuva lämpö nostaa sen lämpötilan 50–70 asteeseen, kompostimassa painuu kasaan ja siitä lähtee kantta avattaessa kostean lämmin mullan tuoksu. Kuumavaiheen aikana suurin osa taudinaiheuttajista tuhoutuu. Jatkuvassa käytössä olevan lämpökompostorin lämpötila vaihtelee 20–60 asteen välillä. Kompostimassan kypsyessä lämpötila laskee ulkolämpötilan tasalle. Haju ja muut haitat ovat merkkejä siitä, että kompostorin olosuhteet eivät ole oikeat.

## Pöyhinnällä ja seosaineella ilmavuutta

Kompostimassan on oltava ilmavaa. Karkean seosaineen käytöllä ja kompostimassan pöyhimisellä taataan pieneliöille riittävä hapensaanti. Pintakerrosten pöyhiminen kerran tai pari kuukaudessa yleensä riittää. Kunnollinen sekoittaminen säännöllisin väliajoin varmistaa, että myös keskiosiin pääsee happea.



## Kosteus kuntoon

Kompostin pieneliöt tarvitsevat sopivasti kosteutta. Massan täytyy tuntua kädessä kostealta, mutta ei märältä. Liian märässä kompostimassassa vesi syrjäyttää hapen huokosista, ja maatuminen muuttuu mätänemiseksi. Mätänemisessä muodostuu vetyä ja pahanhajuisia rikkiyhdisteitä.

Liian kuivassa kompostimassassa pieneliöiden toiminta lakkaa, mutta alkaa heti sopivassa kosteudessa. Kastele kompostimassaa kädenlämpöisellä vedellä, jos se vaikuttaa kuivalta tai siellä vilisee muurahaisia. Kastelun jälkeen kompostimassaa on hyvä hieman pöyhiä parin päivän kuluttua sekä tarkistaa samalla riittävä kosteus. Myös nokkosvesi on hyvä vaihtoehto.

## Nokkosveden teko

Täytä saavi löysästi tuoreilla nokkosilla ja kaada päälle vettä siten, että nokkoset peittyvät. Anna veden seistä pari viikkoa. Valmis nokkosvesi laimennetaan vedellä suhteessa 1:10 ja käytetään kompostimassan kasteluun. Nokkosvettä voi käyttää myös kasvien lannoitteena. Kaada saavin pohjalle jäänyt liete kompostoriin.



## JÄLKIKOMPOSTOINNIN AIKA

Tyhjennä kompostori jälkikompostoitumaan, kun se on täysi ja sisältö on maaton tasalaatuiseksi mullan näköiseksi massaksi, josta ruoka-aineksiä ei enää erota. Jätä pintaosassa oleva maaton aines vielä kompostoitumaan. Voit seuloa myös massasta erottuvat hitaasti hajoavat seosainekappaleet takaisin kompostoriin. Kypsyysastetta ei voi arvioida ajassa, sillä maatumisaikaan vaikuttavat mm. kompostoitava jätteen määrä ja laatu, kompostorin toimivuus ja ilman lämpötila.

Jälkikompostoinnin voi tehdä kehikossa tai aumassa. Suojaa kompostimassa kuivumiselta ja sateelta muovilla tai muulla peitteellä. Hapensaanti järjestetään peitteen liepeiden alta. Voit kastella massaa silloin tällöin ja sekoittaa päällimmäisiä osia kasan sisään.

Puolikypsän biojättekompustin jälkikompostointi onnistuu puutarhajätteen sekoitettuna. Typpipitoisena se nopeuttaa tällöin myös puutarhajätteen lahoamista.

Multaa voi käyttää 6–12 kk kuluttua kateaineena tai sitä voi sekoittaa pintaamultaan. Kasvualustana käytettävän kompostimassan tulee olla hyvin kypsyyntä.



## KUIVAKÄYMÄLÄJÄTTEEN KOMPOSTOINTI

Markkinoilla on erilaisia malleja kuivakäymälöitä sekä sisä- että ulko-käyttöön. Kuivakäymälän eli huussin voi rakentaa myös itse. Tutustu etukäteen kuivakäymälöiden toimintaan ja kompostointiin sekä kunnan jätehuolto- ja ympäristönsuojelumääräyksiin.

Järjestä käymälän ilmanvaihto niin, ettei käymälästä aiheudu haittaa lähiympäristöön. Vaikka kuivakäymälä olisi kompostoiva, jäte kompostoituu siinä vain osittain. Kiinteän jätteen jälkikompostointi kestää noin 1–2 vuotta. Aika lasketaan siitä, kun joukkoon ei lisätä enää tuoretta jätettä.

Kompostointi on tehtävä tiivispohjaisessa astiassa, jotta kompostoituvaa ainesta ei pääse valumaan maahan. Joissakin kuivakäymälämalleissa on mahdollista käyttää vara-astiaa, jolloin toinen voi olla käytössä ja toisessa voi jälkikompostoida jätettä. Komposti- tai muu kuivakäymälä vähentää jätevesien puhdistustarvetta, koska jätevesien ravinteet (fosfori ja typpi) ovat enimmäkseen peräisin käymäläjätteestä. Käsittelemätöntä käymäläjätettä ei saa haudata maahan.

Mikäli syötävien puutarhakasvien lannoitus käymäläjätetekompostilla epäilyttää, voit lannoittaa kompostilla koristekasveja ja pensaita.

## KOMPOSTIMULLAN KÄYTTÖ

Voit käyttää kompostimullaa nurmikoiden, kukkaistutusten ja pensaiden lannoitukseen ja maanparannukseen tai vaikka kukkaruukussa hiekkaan sekoitettuna. Kompostimullan lannoitusvaikutus riippuu sen raaka-aineista ja kypsyydestä. Puutarhajätteistä saadaan lähinnä maanparannukseen sopivaa ainesta, jonka ravinnepitoisuus ei ole kovin korkea. Puolikypsä kompostimassa soveltuu lannoitekäyttöön.

Kompostimullan sisältämät ravinteet ovat hitaasti liukenevia. Kasvualustana sekä ruukkukasveille käytettävän kompostimullan on oltava hyvin kypsyyttä ja siihen on hyvä sekoittaa kivennäismaata. Hyvää kasvualustaa saadaan sekoittamalla kypsään kompostimassaan hiekkaa ja savea suhteessa 1:1:1.

## Katekomposti

Puolikypsä komposti eli katekomposti on voimakas lannoite. Se levitetään kasvukautena maan pinnalle ohueksi kerrokseksi keväällä tai alkukesällä. Kaikille kasveille se ei sovellu, mutta sitä voi käyttää lannoitteena esimerkiksi koristepuille ja -pensaille sekä perennoille. Katekomposti vaikuttaa useita vuosia, joten samalle alalle sitä kannattaa laittaa noin joka neljäs vuosi.

## Kompostimullan edut

Eloperäisen aineen runsas määrä maaperässä ylläpitää elinvoimaista lahottajaeliöstöä, joka pitää kurissa kasvitautien aiheuttajia. Humuspitoisuuden lisääminen parantaa maan vesi-, ilma-, lämpö- ja ravinnetaloutta sekä mururakennetta. Ravinteet ovat niukkaliukoisessa muodossa, joten ne eivät huuhtoudu sateen mukana pois kasvien ulottuvilta. Kompostimullalla on myös huomattava kalkitusvaikutus ja se sisältää sellaisiakin hivenravinteita, joita keinolannoitteissa ei ole.

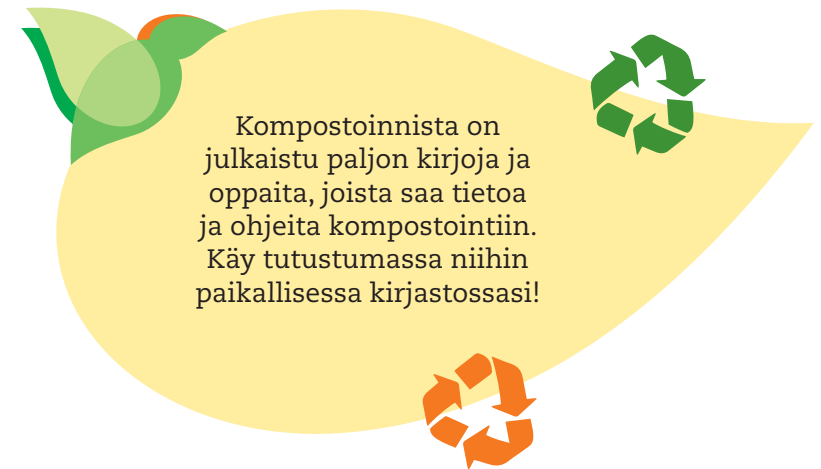


## VINKKEJÄ KOMPOSTORIN TALVIHOITOON

- Älä avaa kompostoria turhan usein.
- Säilytä seosaine lämpimässä.
- Säädä ilmastointiaukko pienemmälle.
- Täytä kompostoria säännöllisesti ja vie kerralla riittävästi jätettä.
- Vältä tyhjentämistä talviaikaan.
- Lämmitä kompostoria tarvittaessa kuumavesipulloilla.
- Voit tarvittaessa laittaa styroksilevyn kompostimassan päälle, lapioida ympärille lunta tai eristää kompostoria muulla tavoin.
- Muista, että kevätaurinko herättää jäätyneen kompostin. Sulamisen jälkeen kompostoituminen jatkuu pienen hoidon jälkeen normaalisti. Lisää kompostoriin keväällä reilusti kuiviketta, sekoita hyvin ja säädä kompostorin ilmanvaihtoa suuremmalle. Kompostorin heräämistä talven jälkeen voi nopeuttaa myös lisäämällä kompostoriin kanankakkaa tai muuta typpipitoista ainetta lämpimään veteen sekoitettuna.

## MIKSI KOMPOSTOINTI EI TOIMI?

| ONGELMA                                       | SYY  | RATKAISU  |
|---|--|---|
| Kompostorissa on muurahaisia.                 | Kompostimassa on liian kuivaa.   | Kastele.  |
| Kompostori haisee (ei lämpene).               | Kompostimassa on liian märkää ja tiivistä.                                   | Lisää karkeaa seosainetta ja sekoita.                               |
| Kompostori on lämmin ja haisee ammoniakille.  | Lämpötila on liian korkea.   | Lisää hapanta seosainetta, kuten turvetta. Älä sekoita liian usein. |
| Kompostorissa on kärpäsiä, toukkia tai munia. | Kompostimassaa ei ole peitetty kunnolla tai se on liian märkää tai tiivistä. | Käännä pintaosa keskelle kompostorin kuumimpaan kohtaan.            |





# APUA PULMATILANTEISIIN

Lounais-Suomen Jätehuolto auttaa mielellään kompostointiin liittyvissä asioissa.

## LISÄTIETOA SAAT ASIAKASPALVELUSTA

0200 47470 ma–pe 9–15 (pvm/mpm)

chat **www.lsjh.fi**, asiakaspalvelu@lsjh.fi

Voit myös tilata neuvontatuokion kompostoinnista vaikka taloyhtiön tai omakotiyhdistyksen tapahtumaan, tai kerätä vähintään 10 hengen porukan kasaan ja tulla vierailulle!

Ota yhteyttä **neuvonta@lsjh.fi**.



LOUNAISSUOMEN  
JÄTEHUOLTO

www.lsjh.fi • 0200 47470

05/2024